

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

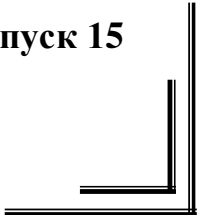

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

заслужують міждисциплінарні розробки щодо діагностичних критеріїв співвідношення сигнальних систем у нормі і патології при різних формах діяльності особистості.

Перспектива наукових досліджень – визначення функціональних зв'язків між сигнальними системами та спеціалізацією півкуль головного мозку у студентів із врахуванням їх вікових і статевих особливостей в умовах навчального процесу.

Список використаних джерел:

1. Основи загальної і медичної психології / За ред. І.С. Вітенка, О.С. Чабана. Тернопіль : Укрмедкнига, 2003. 344 с.
2. Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності / Г.М. Чайченко. Київ : Либідь, 1993. 218 с.
3. Харченко П.Д. Фізіологія вищої нервової діяльності / П.Д. Харченко, Г.М. Чайченко. Київ : Вища школа, 1977. 390 с.

УДК 159.923/.928:378

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЦІННОСТЕЙ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Рудюк Олег, кандидат психологічних наук, доцент, РДГУ

Вивчення закономірностей формування системи особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі має визначальне значення при проектуванні найбільш оптимальних сценаріїв їх професійного становлення. Тому важливим дослідницьким аспектом для цілісного розуміння характеру та ефективного прогнозу поведінки суб'єктів освітнього процесу є аксіологічний вимір освітньої діяльності та особливості їх ціннісної структури.

Аксіологічний вимір освітньої діяльності та особливості ціннісної структури учасників освітнього процесу вже давно є предметом науково-психологічних досліджень [1, 2, 3]. Проте питання виявлення індивідуальних ціннісних пріоритетів викладачів закладу вищої освіти (ЗВО) та здобувачів вищої освіти, їх співставлення і встановлення як ціннісної «близькості», так і певних відмінностей, не мають сьогодні достатньої теоретичної і емпіричної репрезентативної бази. Тому дослідження індивідуальних ціннісних пріоритетів здобувачів вищої освіти і викладачів ЗВО дозволить в певній мірі нівелювати її дефіцит, а отримані результати покласти в основу оптимізації структури і характеру освітнього

процесу в закладах вищої освіти, що в подальшому забезпечить їх ефективне функціонування відповідно до запитів і потреб його суб'єктів.

Узагальнення результатів вже проведених теоретико-емпіричних розвідок та осмислення власного досвіду вивчення означеної проблеми дозволило нам виокремити дослідницький пріоритет, в рамках реалізації якого планувалося перевірити гіпотезу про структурний характер організації системи особистісних цінностей викладачів ЗВО та здобувачів вищої освіти. Передбачалося, що система особистісних цінностей має специфічну структурну організацію, яка детермінується комплексом інтегральних ціннісно-особистісних диспозицій, латентний характер яких не дозволяє експлікувати їх за допомогою традиційних стандартизованих психодіагностичних засобів. За результатами дослідження планувалося отримати модель ціннісної структури особистості досліджуваних. Це завдання вирішувалося за допомогою факторного аналізу.

З метою вивчення особистісних цінностей учасників освітнього процесу у вищій школі на рівні індивідуальних пріоритетів, які найчастіше проявляються в їх соціальній поведінці, було використано методика Ш. Шварца. Зі списку із описом людини, який відповідає тому чи іншому із 10 типів цінностей, досліджуваним пропонувалося оцінити, в якій мірі описана в методиці людина схожа чи не схожа на нього. В даному випадку, було використано шкалу із 5 позицій: від «дуже схожа на мене» до «зовсім не схожа на мене». В якості показників системи індивідуальних ціннісних пріоритетів викладачів ЗВО та здобувачів вищої освіти було визначено наступні типи цінностей на рівні індивідуальних пріоритетів: конформність (conformity), традиції (tradition), доброта (benevolence), універсалізм (universalism), самостійність (self-direction), стимуляція (stimulation), гедонізм (hedonism), досягнення (achievement), влада (power), безпека (security).

У рамках даного дослідження планувалося також визначити прогностичні чинники детермінації та розвитку системи особистісних цінностей викладачів ЗВО та здобувачів вищої освіти. Це завдання вирішувалося за допомогою множинного регресійного аналізу.

Репрезентативна дослідницька вибірка у кількості 75 осіб була сформована методом рандомного відбору з числа викладачів (n=29) та здобувачів вищої освіти (n=46) 2-4 курсів Рівненського державного гуманітарного університету. Реалізація комплексу дослідницьких заходів передбачала диференціацію дослідницького контингенту на основі параметрів статевої (серед викладачів закладу вищої освіти – 17 осіб жіночої і 12 осіб чоловічої статі; серед здобувачів вищої освіти – 27 осіб жіночої і 19 осіб чоловічої статі) і фахової (викладачі факультетів: психолого-

природничого – 12 осіб, педагогічного – 18 особа, філологічного – 16 осіб; здобувачі вищої освіти за спеціальностями: гуманітарними – 16 осіб, економічними – 17 осіб, технічними – 13 осіб) приналежності.

Список використаних джерел:

1. Кирьякова А.В. Педагогическая аксиология и инновационные процессы в обучении : учеб. пособие / А.В. Кирьякова, Г.А. Мелекесов. – М.: Компания Спутник+, 2004. – 104 с.
2. Семків І.І. Індивідуальні цінності як психологічні механізми формування соціального капіталу / І.І. Семків // Проблеми сучасної психології. – 2010. – Вип. 10. – С. 699-705
3. Трухан О.В. Психологічний аналіз життєвих цінностей студентів різних професійних напрямків / О.В. Трухан // Проблеми сучасної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – 2010. – Вип. 7. – С. 713-726.

УДК 372.218

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ
ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ**

Антонюк Наталія, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Ставицька О. Г., кандидат психологічних наук, доцент

Необхідність вивчення готовності дітей до шкільного навчання виникла у 80-х роках ХХ ст. у зв'язку зі зниженням строків навчання. Спеціалісти різних профілів (педагоги, психологи, фізіологи, лікарі) ще в період першого досвіду навчання дітей з 6 років наголошували на особливу роль дошкільного дитинства, оскільки саме в цьому віці, на думку Д. Ельконіна, відбувається інтенсивне орієнтування дитини в соціальних стосунках між людьми, у трудових функціях людей, суспільних мотивах і завданнях їхньої діяльності.

На сьогодні актуальною є думка (Л. Венгера і В. Мухіної), що у дитини дошкільного віку не може бути «шкільних» якостей в їх чистому вигляді, тобто психологічних рис, властивих школяреві. Ці якості, як і будь-які психічні освіти, складаються в ході діяльності, для якої вони необхідні, тобто навчальної.

Зокрема, Л. Венгер вважає, що психологічна готовність до шкільного навчання полягає не в тому, що у дитини виявляються сформованими самі «шкільні» якості, а в тому, що він опанує передумовами до подальшого їх засвоєнню.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурсників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матейук О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдук А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету